

INTEGRÁCIÓ ÉS BIZTONSÁG

1. Muszlim migráció Magyarországon

A migrációval mint társadalmi jelenséggel és a migránsokkal állami szinten évek óta együtt élünk, ezek a kifejezések már „meg sem ütik a fülünket”. Napjainkban is érvényes a korábbi megállapítás, amely szerint Magyarországon a „betelepült muszlim lakosság vezetői legfeljebb verbális erőszakról tudtak beszámolni az országban, az ellenség és a háború gyakorlatilag virtuális maradt, a kormányzati intézkedések és a kerítés pedig annak is elejét vették, hogy a nem kívánt migrációs csoport az ország területén megjelenjen.”¹

Évek óta foglalkozom a menekültkérdéssel, a migrációval, elsősorban az arab, a muszlim világgal. Az elmúlt évben tettem egy kis kitérőt és az ukrán menekültekkel összefüggő rendőri intézkedéseket, véleményeket vizsgáltam. De idén visszatértem a „gyökerekhez”.

*„A felnőtt magyar társadalom harmada tartja az életére leselkedő legsúlyosabb veszélyek egyikének, hogy a szomszédjába, városába idegenek, „migránsok” költöznek. Így van ez annak ellenére, hogy többségük soha életében nem találkozott migránssal. Sőt! A személyes tapasztalat hiánya csak erősíti a félelmet és az előítéleteket, hiszen mindig az ismeretlen a legfélelmetesebb, abból lehet a legkönnyebben patás ördögöt csinálni. Éppen úgy, ahogyan ezt a kormány teszi 2015 óta a migránsokkal.”*² A legtöbb hazánkban élő ember nem is találkozott még arabokkal, de már fél tőlük. Ami még jobban tudja ezt a félelem érzetet növelni, amikor olyan hírek keringenek, miszerint rendőrt támadtak meg, rendőr sérült meg, az ők távoltartására szolgáló kerítést átszakítják. Ezekről az információktól a biztonságérzet folyamatosan csökken.

A Századvég Alapítvány és az Európa Projekt 2022-es kutatásából tudjuk, hogy a *„migrációra továbbra is fontos politikai témaként tekintenek a magyarok. A befogadást és az integrációt illetően elmondható, hogy a többség segítene a „politikai okokból” menekülőknél, az integrációt viszont minden érkezőtől elvárja gazdasági és kulturális értelemben egyaránt.”*³

2. Embercsempészés

A biztonság egyik legfőbb veszélyeztetője az embercsempészés. *„A nyugat-balkáni migránscsempészés egy évi legalább 50 millió eurós üzlet... A magyar tapasztalatok*

¹ Glied Viktor: Az európai migráció két arca. Ad Librum, Budapest, 2020. 182. o.

² Vásárhelyi Mária: A kormány az embercsempészek oldalára állt. Forrás: <https://jelen.media/kozelet/a-kormany-az-embercsempeszek-oldalara-llt/?fbclid=IwAR2ILXbVG5VSc3hGXrPAgAhLiCLAwXPSFOiRdOqYudhUGhcOVWRRb0B6wrc> (Letöltés ideje: 2023.06.27.)

³ Janik Szabolcs – Pénzváltó Nikolett – Vargha Márk: A magyar társadalom általános bevándorlási attitűdjei, Migrációkutató Intézet: HORIZONT 2022/10 1-27. o. Forrás: https://www.migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2022/04/20220401_HORIZONT_2022_10_janik_szabolcs_penzvalto_nikolett_vargha_mark_a_magyar_tarsadalom_altalanos_bevandorlasi_attitudjei.pdf (Letöltés ideje: 2023.05.22.)

alapján az embercsempészek több esetben lőfegyverrel (vagy annak látszó tárggyal) rendelkeznek. Nem ritkák a rivális bandák közötti brutális leszámolások sem. A magyar–szerb határon a kerítésen való átjutáshoz a leggyakrabban létrákat használnak, és visszatérő a rendőrök és katonák elleni erőszakos fellépés (például rendszeres a rendőrautók szélvédőjének betörése létrával, több alkalommal kövekkel, botokkal, gázspray-vel támadtak a határon szolgálatot teljesítőkre, de például üveggolyókat is dobtak vagy lőttek már rájuk). A migránsok általában nagyobb csoportokban próbálkoznak az átjutással, hogy megosszák a rendőrök és katonák figyelmét. Viszonylag új módszereknek számít a határon felszerelt kamerák megrongálása vagy eltakarása, például befedése sárral, hogy ne tudják a mozgásukat nyomon követni a hatóságok.”⁴

2022-ben a Nyugat-Balkánon észlelt irreguláris migránsok száma közel 60%-kal emelkedett a 2021. évi, és 348%-kal a 2018. évi adatokhoz képest.⁵ Ezeket a megállapításokat alátámasztják a Frontex adatai is, mely szerint „az illegális határátlépések száma 2020-ban 63%-ban, 2021-ben pedig 61%-ban szíriai állampolgárokhoz volt köthető.”⁶ „Az embercsempész bűnszervezetek vezetői olykor „miniállamokat” és „városokat” alapítanak a magyar-szerb határ közelében – de még a szerb oldalon –, amelyeket képesek egyik pillanatról a másikra átköltöztetni egy esetleges hatósági razzitát követően. Például a marokkói Casablancából származó Kazzávinak nevezett csempész „miniállamát” már többször felszámolták az elmúlt fél évben, azonban továbbra is folytatja tevékenységét, amit hivatalos Facebook-oldalán⁸ is dokumentál. A fentebb említett Kazzávin kívül vannak további, legfőképpen álnéven működő csempészek is, mint például a magát Horgos „királyának” nevező Mohammed el-Tetuáni, aki az egyik legnagyobb bandavezér.”⁷

3. Rendőri intézkedések

Természetesen a rendőri intézkedések zöme, ami az általam rendőrökkel készített interjúkból is kiderült, az intézkedések nagy része a határon történik. Az intézkedések során civil magyar állampolgár nincs jelen. Az intézkedések nagy része teljesen általánosan lezajlik, eseménymentesen és békésen. Egy két alkalom van, ahol egy kicsit félrecsúszik az intézkedés és akár hatalmas visszhangja is lehet. A legtöbb esetben a rendőri intézkedések során abból alakul ki feszültség, majd összetűzés, hogy a rendőr nem rendelkezik elegendő háttér információval az adott kultúráról és népcsoportról. A rendőr szakszerűen és jogszerűen megkezdi az intézkedést, majd nyilván nem szándékosan belekeveredik egy olyan szituációba, amit nem lát előre, viselkedése, non verbális kommunikációja okán, ami, ha nálunk érthető magyar nyelvhasználat mellett történik, nem szül ilyen helyzetet. Viszont jelen esetben, ha a rendőrnek szerencséje van, megfelelő körülmények között tudja kezelni a helyzetet, ha nem akkor testi kényszer vagy súlyosabb kényszerítő eszköz használatára kerül sor. Kedvezőtlenebb helyzetben pedig egy láncreakciót indít be, mivel a migránsok csoportosan érkeznek. Így a csoport összes tagja elkezd ki vonni magát az intézkedés alól és

⁴ Pénzváltó Nikolett: A nyugat-balkáni útvonal – migrációs trendek magyar szemszögből, Nemzet és Biztonság 2022/1. 4-16. o.

⁵ Migrációkutató Intézet: Migrációs helyzet a csúcstalálkozók után – a déli határszakasz aktualitásai Forrás: https://www.migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2023/02/20230223_MKI_GYORSELEMZES_2023_6_tarik_meszar_parducz_arpad_migracios_helyzet_a_csucstalalkozok_utan_a_deli_hatarszakasz_aktualitasai.pdf (Letöltés ideje: 2023.06.27.)

⁶ Uo.

⁷ Borsodi Attila: Miniállamokat építenek az embercsempészek a déli határnál, Magyar Nemzet 2023.03.15.

lesz egy nagyobb volumenű több órás intézkedés, amit a legtöbb esetben a média is felkap, hiszen az ilyen eseményeknek hamar híre megy.

Ezzel csökken az állampolgárok biztonságérzete, hiszen ismét egy harmadik országbeli a rendőrökre támadt vagy deviánsan viselkedett. Ahhoz az ilyen jellegű híreket megelőzzük az ilyen eseményeket is csökkenteni kell. Ennek kapcsán is megkérdeztem a rendőr interjúalanyaimat, hogy az intézkedések során szerzett tapasztalataik, alapján, hogyan lehetne ezeket a helyzetek elkerülni, hogyan csinálnák másképp, ha az intézkedéseket előről, kezdhették, vagy visszamehették az időben, illetve milyen tanácsaik vannak a többi rendőr számára sikeres rendőri intézkedések eléréséhez.

A rendőrök legtöbb esetben problémaként a kommunikációt tarták fel és itt nem arra gondolok, hogy lekezelően kommunikáltak a muszlim bevándorlókkal, vagy a muszlim bevándorlók tiszteletlenül beszéltek a rendőrrel, hanem, hogy abszolút nem tudtak kommunikálni egymással nyelvismeret hiányában. A legtöbb bevándorló csoportban egy-két ember beszélt maximum angolul, de volt olyan is, hogy semmilyen idegen nyelven nem tudtak megszólalni a migránsok. Ettől kezdve nagyon nehéz velük bármit is megértetni vagy számukra megmagyarázni, ezáltal feszültség alakul ki. A rendőr nulladik kényszerítő eszköze a kommunikáció, ami hivatalosan nem tartozik a kényszerítő kategóriába. A nyelvi gát azonnal „kihozza” a non verbális kommunikációt. Ez viszont, akár az országon belül sem egyértelmű, hiszen mindenhol máshogyan gesztikulálnak az emberek és mindenhol más kézjeleket használnak. A muszlim embereknél már az sem mindegy melyik kezünkkel nyújtunk át részükre valamit. Nyilván az sem utolsó ki és kivel kezd meg a kommunikációt, vagy kivel próbál meg kommunikálni. Az nem célszerű, ha egy idősebb muszlim férfihez egy fiatal női rendőr kezd el beszélni, mivel ezt az idős férfi sértésnek veheti. Az is célszerű, ha csoportról van szó, akkor a legidősebb férfítaggal kezdjen a rendőr kommunikálni, hiszen hallgatni fog rá a csoport összes tagja, és/vagy vele kezdjenek el intézkedni, aki az idegen nyelvet beszéli, hiszen körülötte mindenki benne bízik és köré is kezdenek el csoportosulni.

Persze, migráns és migráns illetve menekült és menekült között van különbség. Amióta Ukrajnából is érkeznek menekültek visszafogottabbá vált a kormányzati kommunikáció, nem tekintenek minden érkezőt veszélyes bűnözőnek, aki felborítja a társadalom egyensúlyát. Ezzel kapcsolatban a kormányfő megfogalmazta az irányelvet: akik Európán kívülről érkeznek veszélyesek, akik a „környékünkről”, szomszédból, azok nem.

A rendőri jelentések már korábban leszögezték, hogy az „egymással rivalizáló csempészcsoportok agresszívabbá váltak az elmúlt időszakban. Gyakorivá váltak a különböző csoportok közötti területviták, amelyeket több alkalommal is erőszakos úton zártak le. *„Van, aki az általuk kísért migránsok megveréséről készített videót, mások gyakran keveredtek tűzharcba a rivális bűnszervezetekkel. Még a webre is felkerült – ti. egy illegális migrációval foglalkozó arab nyelvű internetes weboldalon - az olvasható, hogy: „Kazzávi táborát az afgánok fegyverekkel támadták meg, hogy átvegyék az irányítást a terület felett, mert ez van a legközelebb a határhoz, és ez a legfontosabb hely a régióban”*.⁸

A közel-keleti térségből a marokkóiak Olaszországba és Franciaországba, az iraki és szíriai bevándorló pedig Németországba szeretnének eljutni. A biztonság szempontjából fontos, hogy az arab bevándorlók az afgánoktól tartanak, akik elmondásaik szerint gyakran

⁸ Tárík Meszár – Párducz Árpád: Arab „miniállamok” a magyar-serb határ közelében, Migrációkutató Intézet 2023/9, 2023.03.14. Forrás: https://www.migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2023/03/20230314_MKI_GYORSELEMZES_2023_9_tarik_meszar_parducz_arpad_arab_miniallamok_a_magyar_serb_hatar_kozeleben.pdf (Letöltés ideje: 2023.06.27.)

lopnak, rabolnak, sokan közülük fegyvert hordanak. A szerb határon már láttuk és tapasztaltuk, hogy kámzsás embercsempészek baltákkal, macsetékkal, karókkal fenyegetőznek, arabul kiabálnak a határt védő magyar rendőrökkel. Ismert tény például, hogy a szerb–magyar–román hármás határhoz közel az afgán és marokkói embercsempészek 300 eurót kérnek el pusztán a határátkelési kísérletért, akik pedig nem hajlandók fizetni, azokat elkergetik a határsávból. A szerb határtól Magyarországon keresztül Ausztriáig vezető szállításért az embercsempészeknek háromezer eurót kell fizetni.

Az, hogy a magyar rendőrök tapasztalataik alapján milyen képet alakítottak/alakítanak ki a bevándorlókról, abban az integrációjukat meghatározó kulturális vonatkozások dominálnak. Tehát ennek a képnek a kialakítását meghatározza, befolyásolja a bevándorlókkal kapcsolatos ismeret, a rendőr szocializációja, az a szervezeti kultúra ahol szolgálatot teljesít, különös tekintettel a munkatársakra, elöljárókra.

4. Rendőr interjúk és tapasztalataik

Az általam megkérdezett rendőrök közül voltak, akik háromnapos felkészítést kaptak az arab/muszlim kultúráról, szokásokról. Ezt én is nagyon hasznosnak tartom, mert ezáltal jelentősen csökkenteni lehetett a konfliktusok számát. Arról nem hallottam, hogy a migránsokat felkészítették volna a magyar rendőrökkel és úgy általában a magyarokkal kapcsolatos viselkedési normákról. Az „érem másik oldala”, hogy a bevándorlók milyen képet alakítottak ki a magyar rendőrökről. Véleményüket befolyásolja, hogy migrációjuk során több ország rendfenntartóival kerülnek kapcsolatba. Az ő esetükben is meghatározó a szocializáció, de az is, hogy melyik muszlim országból érkeztek. A politikai-társadalmi viszonyok, a szokások eltérőek az egyes államok között, hiszen az iszlám sokféle kormányzati és normatív gyakorlatot alakított ki, amelyek folyamatosan változnak.

A rendőrök szinte minden alkalommal ruhaátvizsgálást végeznek; tapasztalatuk szerint szűrő-, vágóeszközök, (sok esetben közbiztonságra különösen veszélyes eszköz is) majdnem minden illegális határsértőnél volt. Egyikük arra emlékezett, ami igazán érdekes volt, hogy a pénzt és a hamis okmányokat, mindig a kabátjukba varrták bele, nagyon népszerű volt a kabát nyakrészt fedő részénél a címke mögötti hely. „Tapsztalatuk szerint „két fajta migráns volt, aki megállt és engedelmeskedett, és aki után szaladni kellett, de ha megfogtad, onnantól engedelmeskedett. Agresszívok, akkor nem voltak egyáltalán, inkább félték tőlünk. Manapság ez már változott. Gyakran előfordul, hogy felfegyverkezve, csoportosan próbálnak átjönni a szerb oldalról. Saját kollégák közül volt, aki verte őket keményen.”

Kollégáim beszámoltak arról is, - amit már fentebb említettem -, hogy „egyébként kaptunk felkészítést 3 napos időtartamban az arab/ muzulmán kultúráról, társadalomról stb. Ha arabokkal, muszlimokkal intézkedek, magasabb fokú óvatossággal közelítem meg az intézkedés alá vont személyeket, ugyanis általában, ha fegyvert, okmányokat stb. el akarnak rejtteni, akkor rendszerint a gyermekek vagy a nők ruházata alá van rejtve. Náluk a van Korán ugye. Például én úgy tudom, hogy a Koránt nem nagyon lehet megfogdosni. Mindenki azon csodálkozott, hogy egy ruházatátvizsgálásnál, mikor megfogták a Koránt, akkor úristen leszakadt az ég és mindenki olyan arcot vágott, hogy nem értették mi ezzel a baj. Én sejtettem, hogy mi ezzel a baj és én mindig, mondtam nekik, hogy jó akkor azt nyugodtan vedd ki és tedd arrébb, próbáltam velük lekommunikálni és akkor azt láttam rajtuk, hogy ezt azért köszönik.”

Egy rendőr elmondta, hogy *„Szerbiában is voltam, abban az egy hónapban jó pár dolgot láttam, ami EU-n belül necces lenne rendészeti szempontból, de emberi jogi szempontból is. Iszonyúan kikaptak a szerb kollégáktól, meg rájuk is ijesztettek, volt olyan, hogy bevizelt a migráns. Ott lenn délen ez meg. Úgy megverik egyiket-másikat, hogy azt már nézni nem bírtam pedig nem egy steril környezetből anyuci szoknyája alól jöttem azért. Őszinte leszek itthon is van kolléga, aki ad nekik, de az kb. semmi ahhoz képest, hogy kinn mit meg hogyan kapnak.”* Többen megállapították, hogy korábban a felbukkanó rendőrök elől jellemzően elfutottak a migráncsoportok, az elmúlt két évben azt tapasztaljuk, hogy már egyre többször a rendőrökre támadnak.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy az intézkedések nagy része teljesen általánosan lezajlik eseménymentesen és békése. Egy két alkalom van, ahol egy kicsit „félrecsúszik” az intézkedés és akár hatalmas negatív visszhangja is lehet. Nem győzöm hangsúlyozni, hogy a legtöbb esetben a rendőri intézkedések során abból alakul ki feszültség, majd összetűzés, hogy a rendőr nem rendelkezik elegendő háttér információval az adott kultúráról és népcsoportról. A társadalomban megjelenő biztonság iránti igény kielégítése elsősorban a rendészeti, rendőri munkán keresztül szavatolható. Ezzel kapcsolatban már korábban is végeztem kutatást a hazánkban élő muszlimok és a velük kapcsolatba kerülő rendőrök körében. A múlt évben a muszlimokat az ukrainai menekültekre cseréltem, de most visszatértem a korábbi vizsgálathoz és az interjúk módszerhez.

A fő kérdésem az volt, hogy a rendőrök milyen módszereket alkalmaznak az illegális keleti bevándorlókkal szemben és milyen véleménnyel vannak róluk a tapasztalatok alapján. A preventív és reagáló rendőri intézkedések az állampolgárok biztonságát szolgálják és fontosnak tartom, hogy ne csak a szolgálati út betartásával készülő jelentések tájékoztassanak, hanem az árnyalt elbeszélések is segítsék az állampolgárok és a kollégák védelmét, biztonságát.

Tapasztalatból is tudjuk, hogy „oda kell figyelni a kulturális különbség miatt a nemek közti viszonyra és, hogy ezt az arab országokból érkezők figyelembe vételével próbáljuk meg alakítani.” Az általunk ellenőrzött és vizsgált csoport tagjai „nyugodtak voltak egészen addig, amíg egyik női kolléga meg nem érkezett és ő is utasította őket, hogy mit kell csinálni (pl.: leülni meg csomag átvizsgálás) és ez nagyon nem tetszett nekik, hogy egy nő parancsol. Az egyik angolul azt mondta, hogy „ha tudom, hogy nő az elején akkor elvágja a torkát”. Sajátos értékrendjüket mutatja az is, hogy a lovas rendőröket a ló miatt tisztelik.

Ismét egy tapasztalat: *„egy csoport feltartóztatását követően, férfiak és nők egyaránt voltak a csoportban, mindenkiről képfelvételt készítettünk a korábban kiadott feladatszabás alapján, amikor a kollégám megszólította az egyik nőt, hogy vegye le az arcát takaró kendőt akkor az őt kísérő férfi igen agresszívan kezdett viselkedni velünk szemben. A tanulság ebből az, hogy ha egy nővel szemben kell intézkedni, akkor első sorban a férfi kísérőjével kell megpróbálni felvenni a kommunikációt, illetve tartózkodni kell a nők megérintésétől.”*

2022-ben 220 esetben indult hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy elleni erőszak miatt büntetőeljárás. A támadásokban 30 honvéd és 11 rendőr sérült meg, valamint 314 (!) szolgálati jármű rongálódott meg.

Azoknak a rendőröknek a véleménye nem változott vagy abszolút semleges a bevándorlók kapcsán, akik már a migrációs válság előtt is rendőrök voltak, ezek többségében idősebb rendőrök sok éves munka és élettapasztalattal. Azok az idős rendőrök,

akik fiatal korukban már érintkeztek arabokkal egyáltalán nem előítéletesek és a véleményük sem változott az intézkedések során sem. Korábbi ismereteik kapcsán sokkal jobban megértik az arabok viselkedését, például az egyik interjúalanyom elmondta, hogy a hangos kommunikáció nem az agresszió vagy támadási szándék jele, csak egyszerűen náluk ilyen a kommunikáció, ahogy azt tudjuk országonként változó a kommunikáció és non verbális kommunikáció egyaránt.

5. Összegzés és záró gondolat

Mint az az interjúk készítése során kiderült, a fiatalabb rendőrök sokkal több alkalommal kerülnek konfliktusba az intézkedéseik során, többen elmondtak azt is, hogy semmilyen ismerettel nem rendelkeznek az arabokról, maximum annyit tudnak, amire történelem órákról emlékeznek, de sok esetben ezek az ismeretek nem elegendőek. A fiatal rendőrök korukból adódva is rendszeresen használják az internetet és onnan tájékozódnak. Ők is azokat a sokszor fals híreket olvassák akár csak az állampolgárok, sokkal előítéletesebben állnak a bevándorlókhoz, mint idősebb munkatársaik. Az is köztudott tény hogy a hírek okozta félelem kapcsán akár a fiatal rendőrök fellépése sokkal agresszívabbá is válhat. Ebből viszont az akció-reakció elvén az intézkedések során is több esetben kerül sor kényszerítő eszköz használatára. A bevándorlók sok ország rendfenntartóival kerülnek kapcsolatba és, ahogyan azt a rendőrök is elmondták, amikor más országok rendőreivel intézkednek, sok esetben tapasztalnak olyat is, hogy a külföldi kollégák bántják a menekültek. Ha ilyen elő tapasztalatokkal érkeznek hozzánk egy kicsit agresszívabb fellépés, válthat ki belőlük is agressziót.

Összességében megfelelő képzések és erőforrások mellett nagyban lehetne növelni a biztonságos intézkedések számát. Véleményem szerint minél több a biztonságos intézkedés és kevesebb a kényszerítő eszközök használatának a száma az állampolgárokban is nőhet a biztonságérzet. A fals információk valószínűleg ennek ellenére is keringeni fognak a jövőben is.

Befejezésül leszögezem, hogy egyetértünk a kiváló Ferenc pápa kijelentéseivel, mely szerint *„A migráció egyáltalán nem jelent veszélyt a kereszténységre, csupán azoknak az elméjében, akiknek hasznuk származik ezekből az állításokból. Népszerűsíteni az evangéliumot, ugyanakkor nem befogadni az idegeneket szükség idején – ez olyan kultúrát hoz létre, amely csak nevében keresztény, megfosztja a vallásunkat attól, ami a különbséget jelenti”* és *„: Mindenkinél lehetőséget kell biztosítani arra, hogy méltóságban éljen szülőföldjén. A migráció vagy az otthonmaradás közötti választás jogát mindenkinél garantálni kell. Tegyük ezért”*